

**West-Friese
Archeologische
Notities 49**

De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente Drechterland

Een archeologisch bureauonderzoek

D.M. Duijn

**De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente
Drechterland**

Een archeologisch bureauonderzoek

D.M. Duijn

Hoorn 2020

Colofon

West-Friese Archeologische Notities 49

Titel	De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente Drechterland. Een archeologisch bureauonderzoek
Plangebied	De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente Drechterland
Auteur	D.M. Duijn (KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland)
Redactie	M.H. Bartels (senior KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland) S. Gerritsen (senior KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland)

© Archeologie West-Friesland 2020

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, film, fotokopie, digitaal of geautomatiseerd systeem zonder voorafgaande toestemming van de copyrighthouders en de auteur.

De uitgever heeft de inhoud met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks deze zorgvuldigheid kunnen gegevens zijn veranderd of onjuist zijn weergegeven.

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens	6
Samenvatting	7
1. Inleiding	9
2. Beleidskader	10
2.1 Rijks en Europees beleidskader	10
2.2 Provinciaal beleidskader	10
2.3 Lokaal beleidskader	11
3. Bureauonderzoek	13
3.1 Methode	13
3.2 Resultaten	13
3.2.1 Huidige en toekomstige situatie	13
3.2.2 Historische situatie	16
3.2.3 Landschappelijke situatie	29
3.2.4 Bekende archeologische waarden	32
3.2.5 Bekende bodemverstoringen	33
4. Gespecificeerde archeologische verwachting	36
5. Conclusie en advies	39
5.1 Conclusie	39
5.2 Advies	39
6. Literatuur	41
Gebruikte afkortingen	41

Administratieve gegevens

Project	De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente Drechterland
Projectnummer	20181
Landelijk registratienummer	4896981100
Type onderzoek	Bureauonderzoek
Locatie/toponiem	Venhuizen, De Buurt 114-116
Kaartblad	19F
Centrale coördinaat	x: 143.449 y: 521.016
Datum rapportage	19-10-2020
Bevoegde overheid	Gemeente Drechterland
Archeologisch deskundige	C.M. Soonius
Beheer en plaats documentatie	Depot gemeente Hoorn
Opdrachtgever	Vreeker BV, Hem
Opdrachtnemer	Archeologie West-Friesland
Status	Goedgekeurd door Bevoegd Gezag

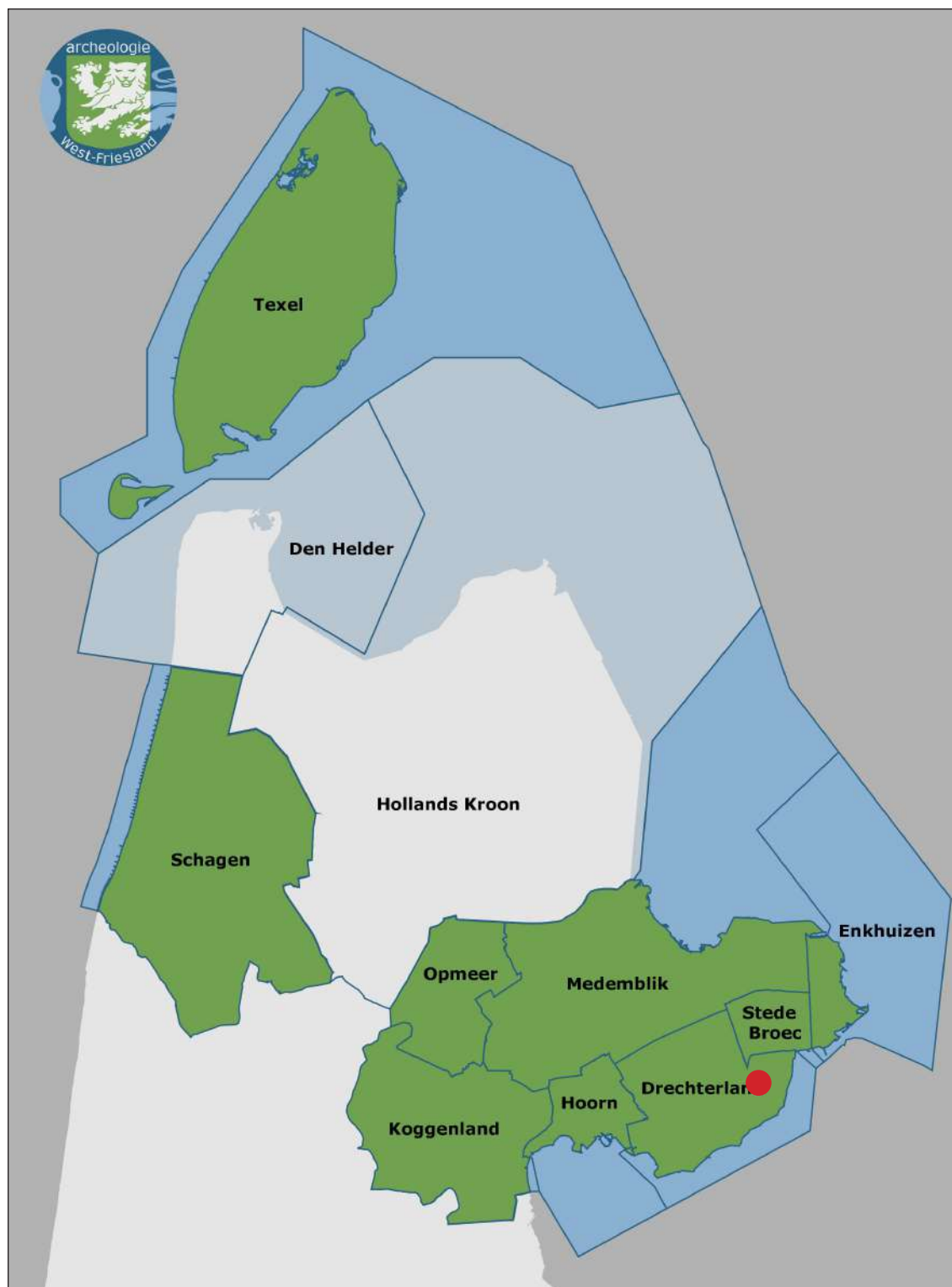

Samenvatting

Naar aanleiding van de geplande nieuwbouw aan De Buurt 114-116 in Venhuizen is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. De geplande ontwikkeling behelst de bouw van tien woningen met garage/carport, de aanleg van een toegangsweg met nutsstrook en het graven van twee sloten. Mogelijk worden delen van het terrein bovendien gesaneerd.

Vlakbij het plangebied zijn sporen uit de Bronstijd gezien tijdens de ruilverkaveling. Op basis hiervan geldt een hoge verwachting voor deze periode.

De Buurt is een van de dorpslinten van Venhuizen die tijdens de ontginningsperiode in de Middeleeuwen is ontstaan. Het is door het ontbreken van archeologische gegevens op dit moment niet bekend wanneer de eerste huizen langs de as Westerbuurt-De Buurt-Oostergouw zijn gebouwd. Waarschijnlijk werd in de Middeleeuwen en 16de/17de eeuw binnen het plangebied gewoond. In de 19de eeuw bestond het plangebied uit vier percelen, waarvan bij aanvang van het kadaster twee percelen waren bebouwd. In een van deze twee panden bevond zich een bakkerij. In de loop van de 19de eeuw zijn alle vier percelen bebouwd. In een van de panden bevond zich vanaf 1870 een café met achtergelegen kolfbaan. Tussen 1913 en 1935 lag aan de oostzijde van het terrein een deel van de trambaan tussen Hoorn en Enkhuizen. De huidige bebouwing binnen het plangebied dateert uit de 20ste eeuw. Op basis van deze gegevens geldt een hoge verwachting voor sporen uit de Middeleeuwen (vanaf circa 1100) en Nieuwe Tijd.

Afbeelding 1a. De locatie van het plangebied binnen de gemeente Drechterland in de regio West-Friesland (rode stip). Op de kaart is het gemeentelijke samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland weergegeven.

1. Inleiding

In opdracht van Vreeker BV is op aanvraag van Bart Schuitemaker (Buro Reikwijdte) in september 2020 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd, naar aanleiding van geplande nieuwbouw op het perceel De Buurt 114-116 in Venhuizen, gemeente Drechterland (afb. 1). De geplande ingrepen zullen de bodem verstoren waardoor het behoud van eventueel aanwezige archeologische resten niet (overal) mogelijk is.

Het bureauonderzoek is mede opgesteld aan de hand van de uitgevoerde Archeologische Quickscan en vormt een aanvulling hierop.¹ In de Quickscan is reeds een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Dit is verder uitgewerkt in het bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg), de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0) en het Kwaliteitshandboek Hoorn.²

Afbeelding 1b. Het plangebied (rode stippellijn) op een luchtfoto.

2. Beleidskader

2.1 Rijks en Europees beleidskader

Het rijkskader wordt gevormd door de Erfgoedwet 2016. Voorheen werd dit beschreven in de Monumentenwet 1988. Deze wet is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijk fundament voor de cultuurhistorie in Nederland. In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie daarbij welke verantwoordelijkheden heeft en hoe daarop het toezicht wordt uitgeoefend. De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals die in oude wetten en regelingen golden blijven gehandhaafd. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, worden overgeheveld naar de Omgevingswet die in 2019 van kracht wordt. Voor deze onderdelen is een overgangsregeling in de Erfgoedwet opgenomen voor de periode 2016-2019. Het betreft dan:

1. Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten;
2. Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie;
3. Bescherming van stads- en dorpsgezichten.

In grote lijnen wordt hier het 'Verdrag van Malta' onderschreven. In het Verdrag van Malta, in 1992 gesloten te Valletta, wordt de bescherming van het archeologisch erfgoed geregeld. Uitgangspunt daarbij is dat waar mogelijk archeologische resten bewaard dienen te blijven. Bij de ontwikkeling van ruimtelijk beleid moet het archeologisch belang, of beter het cultuurhistorisch belang, van af het begin meewegen in de besluitvorming.

2.2 Provinciaal beleidskader

De Provincie Noord-Holland streeft naar behoud van het erfgoed in situ (in de bodem). Om de archeologische waarden zoveel mogelijk veilig te stellen, raden zij aan archeologievriendelijk te bouwen. Waar behoud in de bodem niet mogelijk is, dient een archeologisch onderzoek plaats te vinden.

De visie op de gewenste ruimtelijke kwaliteit is vastgelegd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.³ Deze vernieuwde leidraad is een uitwerking van het in 2006 vastgestelde Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie, dat werd gebruikt als leidraad voor ruimtelijke plannen als bestemmingsplannen, beeldkwaliteitsplannen en structuurplannen. Daarnaast bood het handreikingen aan gemeenten om landschap en cultuurhistorie als uitgangspunt te gebruiken bij planvorming.

De provincie Noord-Holland heeft 10 archeologische gebieden van provinciaal belang gedefinieerd, waaronder West-Friesland. Om te voorkomen dat waardevolle informatie verloren gaat, dienen eventueel aanwezige archeologische resten zo vroeg mogelijk in het planproces te worden gelokaliseerd en gewaardeerd door middel van een archeologisch vooronderzoek.

3 Provincie Noord-Holland 2010.

Bij de toetsing van bestemmingsplannen wordt nagegaan of bij de planvorming voldoende archeologisch vooronderzoek is verricht om tot een evenwichtige besluitvorming te komen. Terreinen van hoge en zeer hoge waarde dienen in bestemmingsplannen te worden aangegeven en beschermd te worden door middel van een aanlegvergunning.

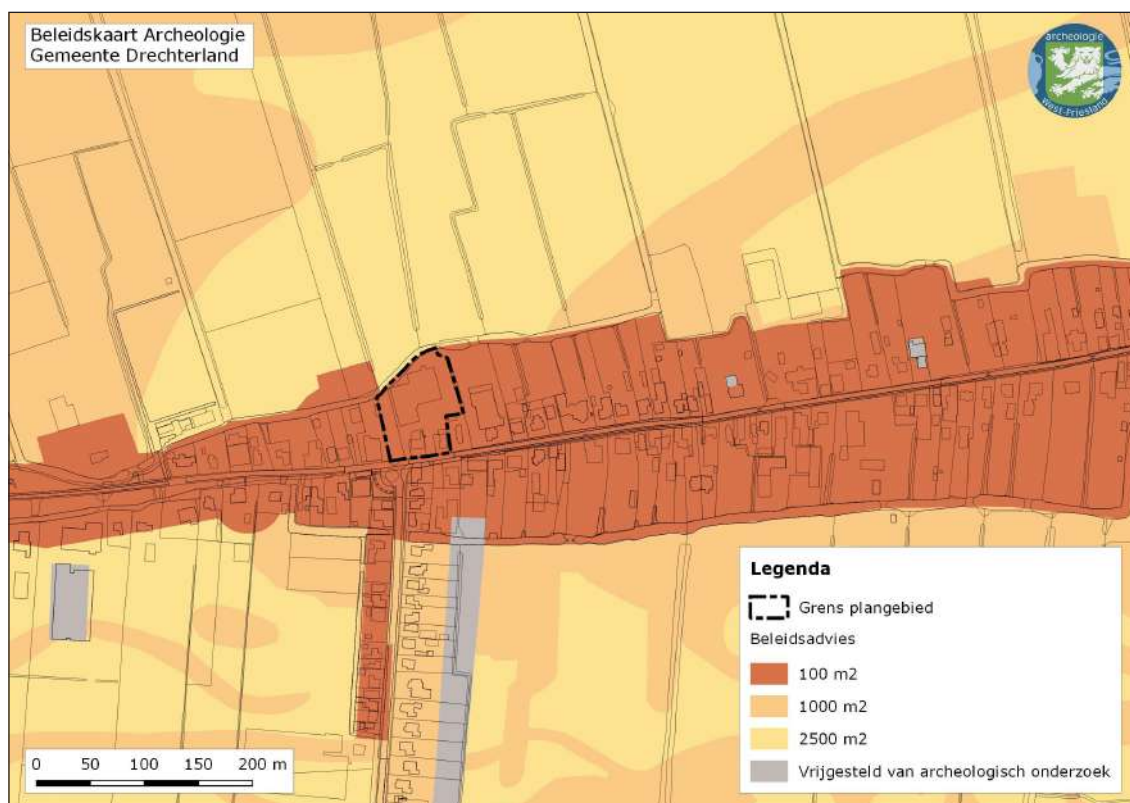
2.3 Lokaal beleidskader

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Drechterland Zuid (vastgesteld 24-06-2013).⁴ Dit bestemmingsplan is herzien in 2015⁵, maar wat betreft de archeologie zijn de verbeelding en regels van het bestemmingsplan Drechterland Zuid van kracht gebleven. Middels het bestemmingsplan geldt binnen het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2. Hierbij geldt dat bij bodemverstorende bouwwerkzaamheden groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie. Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Drechterland een archeologische beleidskaart ontwikkeld. Deze is met toelichting op 16 december 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.⁶ Op de beleidskaart is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn de waarde en de begrenzing van de historische dorpslinten nader gespecificeerd, onder andere aan de hand van verschillende historische kaarten. Volgens de beleidskaart ligt het plangebied binnen een zone met een vrijstellingsgrens van 100 m² (afb. 2).

4 NL.IMRO.0498.BPDrechterlandZd-vg01.

5 NL.IMRO.0498.EHBPDrechterlandZd-VG01.

6 Soonius, de Groot & Bartels 2019.

Afbeelding 2. Het plangebied (zwarte stippellijn) op de archeologische beleidskaart van de gemeente Drechterland.

3. Bureauonderzoek

3.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om de gespecificeerde archeologische verwachting aan te vullen, zoals eerder opgesteld in de Archeologische Quicksan. Daartoe is aan de hand van verschillende bronnen informatie verzameld om inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de (lokale) opbouw van de bodem. Tevens zijn archeologische en historische gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd.

De volgende bronnen zijn voor dit bureauonderzoek geraadpleegd:

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2)
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (voorheen Cultuurhistorische Waardenkaart)
- Paleogeografische kaarten schaal 1:250.000⁷
- Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000⁸
- Kadastrale minuut 1826 gemeente Venhuizen en Hem, sectie F genaamd Noordpolder, eerste blad⁹
- Kadaster Archiefviewer
- Relevant historisch kaartmateriaal
- Recent kaartmateriaal
- AHN3
- Luchtfoto's Willy Metz
- Bouwtekeningen Westfries Archief
- Beeldbank historische vereniging Suyder Cogge
- Literatuur
- Archis 3

3.2 Resultaten

3.2.1 Huidige en toekomstige situatie

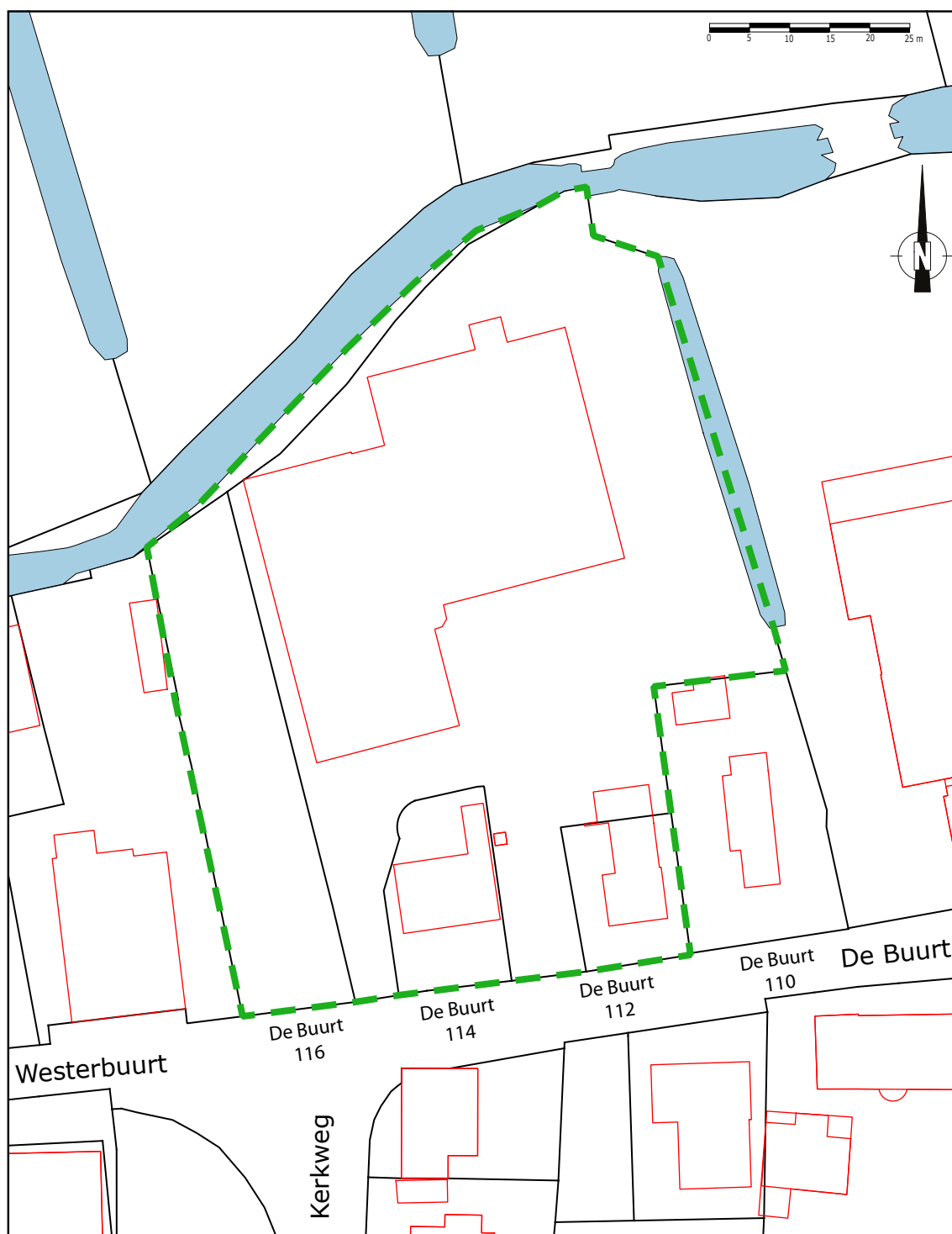
Huidige situatie

Het plangebied ligt langs De Buurt, een straat die onderdeel is van het dorp Venhuizen. Het terrein wordt aan de noord- en oostzijde begrensd door een sloot. Langs de straat staan twee woningen: De Buurt 112 en De Buurt 114. Tussen De Buurt 114 en de straat bevindt zich een tuin met een grote bruine beuk. Op het terrein hierachter bevinden zich diverse garages waarin een autobedrijf is gevestigd (afb. 3). Samen hebben zij een oppervlakte van ongeveer 1500 m². Het terrein is grotendeels verhard met asfalt. Dit geldt ook voor twee opritten aan weerszijden van De Buurt 114.

7 Vos & de Vries 2013.

8 Alterra 2009.

9 beeldbank.cultureelerfgoed.nl.

Afbeelding 3. Het plangebied (groene stippellijn) op de BGT.

Toekomstige situatie

Het ligt in de planning om de bestaande garages te slopen en binnen het plangebied tien nieuwe woningen (waarvan één met kangaroo woning) met garage of carport te bouwen op een conventionele paalfundering (afb. 4). Twee woningen (in één stolpboerderij) zijn gepland langs het dorpslint, de andere acht woningen zijn achter de lintbebouwing geprojecteerd. De nieuwbouw heeft een gezamenlijk oppervlak van circa 950 m². Hiernaast worden een

Afbeelding 4. Het huidige bouwplan.

speelplaats en een toegangsweg haaks op het dorpslint gerealiseerd. Onder de toegangsweg is een nutsstrook voor de kabels en leidingen gepland. Aan de westzijde wordt een nieuwe sloot gegraven, aan de oostzijde wordt een bestaande sloot verbreed. De twee bestaande woonhuizen langs de straat worden gehandhaafd.

Bij het schrijven van dit bureauonderzoek is nog geen inzicht in de milieukundige situatie van het terrein en maatregelen die mogelijk genomen moeten worden, bijvoorbeeld sanering van delen van het terrein. Dit moet worden meegenomen in een Programma van Eisen dat voorafgaand aan een archeologisch onderzoek wordt opgesteld.

3.2.2 Historische situatie

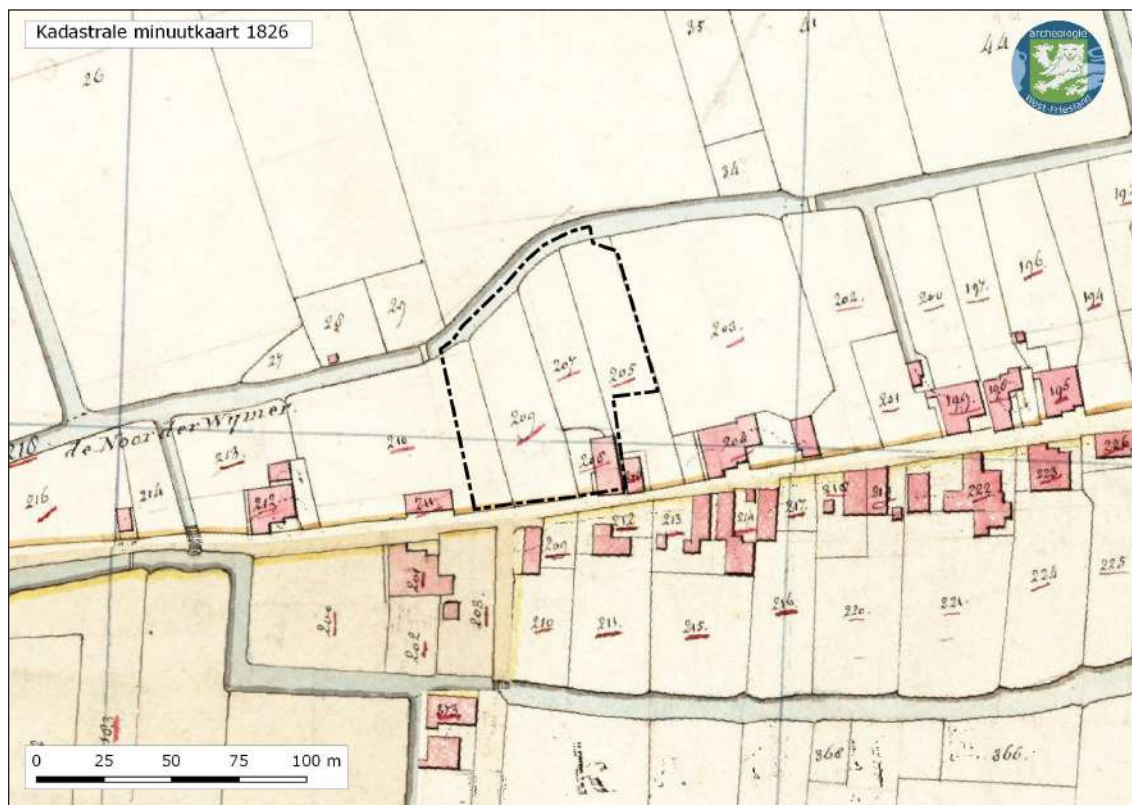
Het gebied rondom Venhuizen is waarschijnlijk in de 11de of 12de eeuw ontgonnen. Vermoedelijk bevond de oudste bewoning van het dorp zich in het verlengde van Hem, langs de Kadijk. Wellicht kreeg men al vrij snel na de ontginning te maken met wateroverlast. Door de ontwatering van het veen klonk het in en oxideerde de top waardoor het maaiveld daalde. Mogelijk werd door deze daling de onderliggende grote getijde-inversierug als verhoging in het landschap zichtbaar. Het dorp Hem ligt bovenop deze rug, maar het oostelijk deel van de Kadijk ligt in een lager gelegen komgebied. Daarom werd vermoedelijk besloten om het dorp Venhuizen ongeveer 400 meter naar het noorden verplaatsen, naar de huidige Westerkerkweg. In weer een latere fase is vermoedelijk opnieuw een deel van het dorp richting het noorden verplaatst, naar De Buurt/Oostergouw.¹⁰ Hierdoor is de zigzaggende vorm van het centrum van Venhuizen ontstaan. Het is nog niet duidelijk wanneer de tweeledige verschuiving van het dorp heeft plaatsgevonden. Langs de Westerkerkweg is een huispodium opgegraven die rond 1400 is aangelegd.¹¹ Het is aannemelijk dat de verplaatsingen van het dorp al eerder plaatsvonden, tijdens of kort na de ontginning van het gebied.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. De oudste beschikbare kaart van het gebied is die van Johannes Dou uit ca. 1651-1654. Op de kaart is duidelijk bebouwing zichtbaar binnen het plangebied, er is sprake van een rij huizen zonder onbebouwde erven daartussen (afb. 5).

Afbeelding 5. Uitsnede uit de kaart van Dou uit 1651-1654 met de locatie van het plangebied (zwarte cirkel).

De eerste zeer nauwkeurige kaart is de kadastrale minuutkaart uit 1826 (afb. 6). Op de kaart is zichtbaar dat ter plaatse van het plangebied sprake was van drie smalle percelen haaks op het dorpslint (nr F205, F207 en F209) en een gedeelte van een groot perceel aan de westzijde.

Afbeelding 6. Uitsnede uit de oudste kadastrale kaart uit 1826 met het plangebied (zwarte stippellijn).

Binnen het plangebied staat één huis (F208), verder waren alle percelen binnen het plangebied in gebruik als boomgaard.

De wijzigingen in bebouwing en perceelsgrenzen zijn vanaf 1832 te volgen via het archief van het kadaster en bouwvergunningen in het Westfries Archief. Op basis hiervan zijn een serie plattegronden gemaakt waarop de wijzigingen binnen het plangebied inzichtelijk zijn gemaakt (afb. 7 t/m 12). Binnen het plangebied is gedurende een groot deel van de 19de en 20ste eeuw sprake geweest van vier percelen. De geschiedenis van deze percelen wordt hieronder kort toegelicht.

De Buurt 110

Het zuidelijk deel van dit perceel valt buiten het plangebied. Op de kadastrale minuutkaart uit 1826 staat aan de zuidzijde van het perceel een huis. In 1888 is het huis iets vergroot aan de westzijde en achterzijde. Hierna is sprake van een bakhuis met schuur, wat doet vermoeden dat het woonhuis is omgebouwd tot onderdeel van de naastgelegen bakkerij. In 1913 werd de Zuiderkogge-tramlijn in gebruik genomen, de stoomtram van Hoorn naar Bovenkarspel-Grootebroek. Deze heeft gefunctioneerd tot 1935. Een deel van het treinspoor liep door het plangebied heen, namelijk aan de uiterste oostzijde over het perceel De Buurt 110. Het woonhuis aan de straat is ten behoeve van de aanleg van de spoorlijn afgebroken. Iets verderop verrees een klein stationsgebouw. Dit station is in 1913 gebouwd en in 1927 verlengd

Afbeelding 7. Situatie binnen het plangebied in 1826.

aan de straatzijde, waardoor het ongeveer twee keer zo lang werd (afb. 13). Na opheffing van de tramlijn is het station omgebouwd tot woning en dit bestaat nog steeds (De Buurt 110). Een ander restant van de tramlijn is een brug direct ten noordoosten van het plangebied (afb. 14).¹² De tramrails zijn niet meer aanwezig.

12 <https://www.poldersporen.nl/ZK/venhuizen.html>.

Afbeelding 8. Situatie binnen het plangebied in 1865.

De eigenaren van het perceel vanaf 1832:

- vóór 1832-1837: Jacob Koster, dagloner
- 1837-1859: Dirk Davidson, boer
- 1859-1860: Reinder de Hart, boer
- 1860-1879: Juriaan Hesjes, bakkersknecht
- 1879-1910: Hendricus Balk, landbouwer

Afbeelding 9. Situatie binnen het plangebied in 1900.

- 1910-1936: Spoorwegmaatschappij "De Zuider Kogge"
- 1936-1940: Staatsspoorwegen
- 1940-1961: gemeente Venhuizen
- 1961-?: Alewijn Kooijman, automonteur

Afbeelding 10. Situatie binnen het plangebied in 1930.

De Buurt 112

Op de kadastrale minuut uit 1826 staat op dit perceel een groot rechthoekig gebouw van ongeveer 23 meter lang. Het was in 1832 eigendom van bakker Pieter Brugman, waaruit blijkt dat het pand in gebruik was als woonhuis en bakkerij. Het gebouw is op verschillende oude foto's zichtbaar (afb. 15 en 16). Het pand bleef in gebruik als bakkerij tot ongeveer 1950. De eigenaren in deze periode zijn:

Afbeelding 11. Situatie binnen het plangebied in 1960.

- vóór 1832-1843: Pieter Brugman, bakker. Later eigendom van de erven van Brugman.
- 1843-1850: Willem Balk, broodbakker
- 1850-1853: Antje Bakker, weduwe van Willem Balk, broodbakkerin
- 1853-1883: Klaas Schuitemaker, broodbakker
- 1883-1891: Klasina Sluis en Reindert Willemszoon de Hart, bakker
- 1891-1950: Jacob Pieterszoon Balk, broodbakker

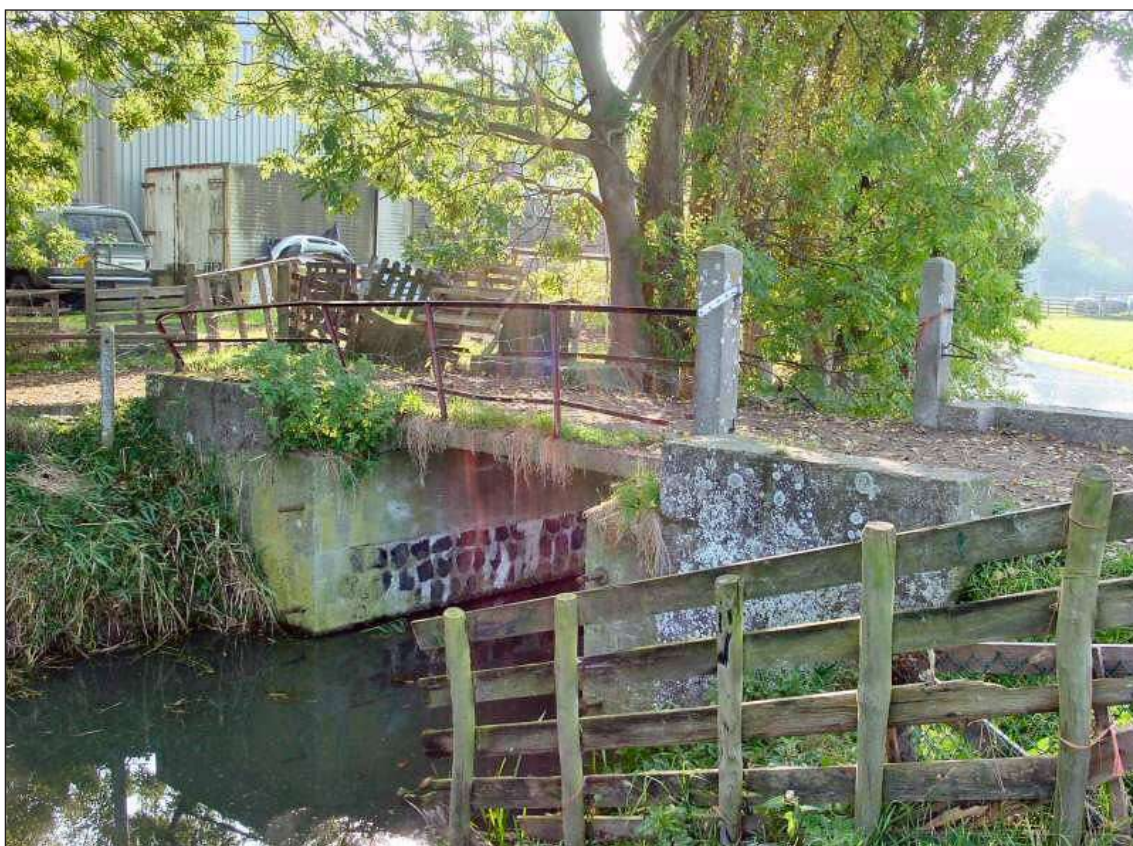

Afbeelding 12. Situatie binnen het plangebied in 2000.

In 1950 wordt het pand verkocht aan boer Outjert Jacobszoon Balk. Hij laat de bakkerij in 1956 afbreken en een nieuw huis bouwen met daarachter een schuur en gierkelder. Dit is het huis dat tegenwoordig nog bestaat. In 1970 gaan het huis en het perceel erachter over naar de familie De Graaf. De schuur achter het huis is in die tijd afgebroken.

Afbeelding 13. Het station van halte De Buurt rond 1930. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

Afbeelding 14. De spoorbrug ten noordoosten van het plangebied. Foto: Poldersporen.nl.

De Buurt 114

Bij aanvang van het kadaster was het perceel onbebouwd. Op het perceel is in 1857 een woonhuis gebouwd door veldwachter Cornelis Bos. Dit kleine rechthoekige huis stond op enige afstand van de straat. Tussen het huis en de straat is waarschijnlijk in de 19de eeuw (mogelijk al bij de bouw van het huis) een bruine beuk gepland, die tegenwoordig nog bestaat. Na het overlijden van Cornelis ging het huis over naar zijn weduwe Trijntje Bos. Zij verkocht het huis in 1866 aan veldwachter Hermens Bakker. Later woonde Immetje Galis, de weduwe van Hermens, hier. In 1916 ging het huis over naar boer Arie Som. Het stuk grond achter het huis wordt op dat moment omschreven als bessenboomgaard. In 1921 ging het huis en de boomgaard naar Jan Willem de Graaf (schilder

Afbeelding 15. Bakkerij De Buurt 112. Op de voorgrond de tramlijn. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

Afbeelding 16. De Buurt gezien richting het westen rond 1930. Midden op de achtergrond De Buurt 112, rechts daarvan het station. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

van beroep), die was getrouwd met Geertje Som. Hij bouwde in 1926 een werkplaats in de boomgaard achter het huis. Deze werkplaats is in 1962 weer afgebroken. Vanaf 1962 zijn diverse gebouwen op het perceel gebouwd die dienst deden als autospuiterij, zij worden hieronder besproken. In 1990 is het oude woonhuis uit 1857 gesloopt en vervangen door het huidige woonhuis.

De Buurt 116

In 1839 werd een stuk van het grote perceel aan de westzijde afgescheiden en hierop werd langs de straat een klein rechthoekig huis gebouwd. In 1870 werd dit pand verlengd aan de achterzijde. In de lange aanbouw aan de achterzijde is hierbij een kolfbaan gemaakt. De voorzijde van het pand is in gebruik genomen als café. De eerste aantoonbare kastelein is Jan Water, een arbeider die oorspronkelijk uit Westerblokker kwam en het pand in 1872 kocht. In de periode hierna is het pand diverse malen van eigenaar gewisseld. Niet alle eigenaren waren kastelein van beroep, maar het wel aannemelijk dat het pand vanaf 1870 onafgebroken als café met kolfbaan dienst heeft gedaan. Sommige eigenaren verhuurden het pand vermoedelijk aan een uitbater. Op diverse foto's uit de 20ste eeuw is het pand zichtbaar (afb. 17 t/m 20). De eigenaren kunnen tot in de jaren 70 van de 20ste eeuw worden achterhaald. De eigenaren van het pand tussen 1839 en 1977:

- 1839-1855: Thijs Davidson, werkman
- 1855-1860: Reinder Burger, boer
- 1860-1869: Thijs Davidson, werkman
- 1869-1872: Lourens de Geus, korenmolenaar
- 1872-1877: Jan Water, kastelein
- 1877-1881: Aris Pijper, boer
- 1881-1884: Pieter Koolhaas, zonder beroep
- 1884-1897: Jacob Pieterszoon Bakker, kastelein en voerman (wagenmenner)
- 1897-1907: Reinders Willemszoon Bloemendaal, tuinder
- 1907-1919: Gerrit Wognum, koffiehuisshouder
- 1919-1923: Pieter Knol, rietdekker en landbouwer
- 1923-1942: Jan Corneliszoon Druif, boer
- 1942-1953: Dirk IJsbrand Visser, vrachtrijder en later caféhouder
- 1953-1959: Wijbrand de Graaf, bedrijfscontroleur en caféhouder
- 1959-1961: Cornelis Groen, caféhouder
- 1961-1977: Jan de Wit, slagerijbediende, later caféhouder en kermisexploitant
- 1977-?: Petronella Klarina Zijp

Het café droeg aanvankelijk de naam "Landsmans Welvaren". Later is dit "De Ruif" geworden. Tegenover het café bevond zich een winkel en in combinatie met het nabijgelegen stationnetje en de bakkerij was sprake van een klein dorpshart. In november 1996 is het café verbrand. Op deze plek is vervolgens geen nieuw pand neergezet. Hier bevindt zich tegenwoordig een oprit naar de achtergelegen bedrijfsgebouwen.

Autospuiterij

Vanaf 1962 zijn op de percelen achter De Buurt 110, 112 en 114 bedrijfsgebouwen gebouwd die dienst deden als autospuiterij. De panden bestaan bij het schrijven van dit bureauonderzoek nog steeds en zullen in het kader van de voorgenomen ontwikkeling van het plangebied worden

Afbeelding 17. De Buurt in 1904 gezien richting het oosten. Links De Buurt 116, het pand in het midden is De Buurt 112. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

Afbeelding 18. De Buurt in 1910 gezien richting het westen. Rechts De Buurt 116. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

gesloopt. De contouren van de verschillende gebouwen en hun bouwjaar zijn terug te vinden in afbeelding 12. De bouwtekeningen van de gebouwen zijn opgezocht in het Westfries Archief om onder meer informatie te verkrijgen over de toegepaste funderingen.¹³

Het oudste gebouw dateert uit 1962 en bevindt zich aan de westzijde van het plangebied. In 1965 is hier een tweede gebouw achter geplaatst. Uit de bouwtekeningen blijkt dat de gevels en een enkele binnenmuur van deze twee gebouwen zijn gefundeerd op een strokenfundering,

13 WFA, toegangsnr 1720_BD, inventarisnr 159, 160; toegangsnr 1936_BD, inventarisnr 548, 549, 550, 553, 555.

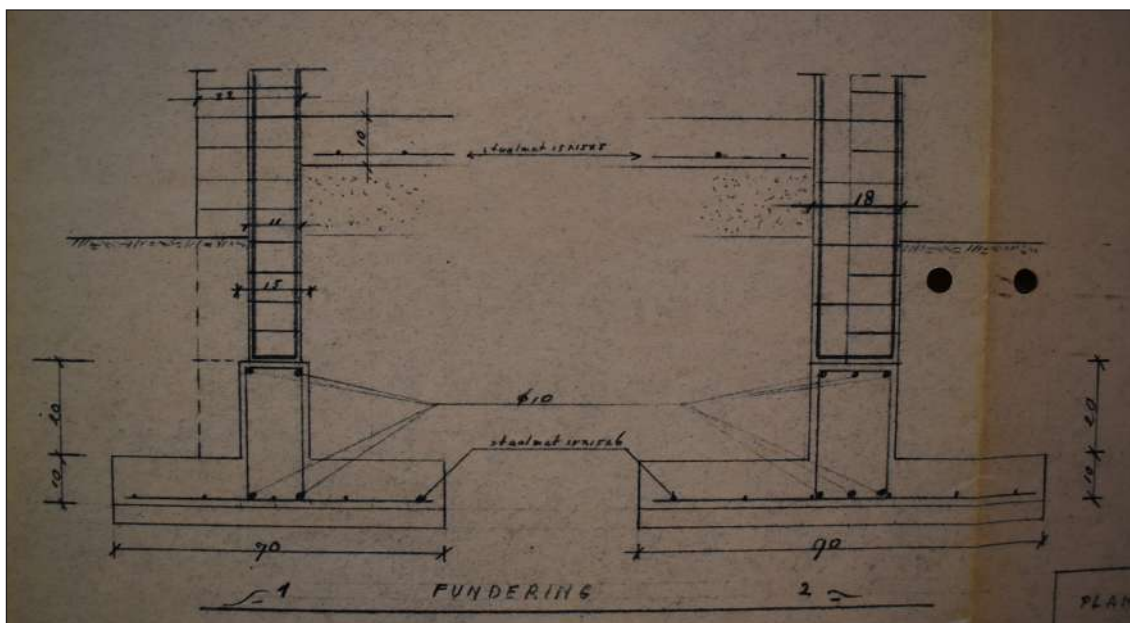

Afbeelding 19. De Kerkweg gezien richting het noorden aan het begin van de 20ste eeuw. Op de achtergrond De Buurt 116. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

Afbeelding 20. Café De Ruif rond 1990. Collectie Historische Vereniging Suyder Cogge.

wat inhoudt dat de muren zijn gebouwd op langwerpige platen/stroken van gewapend beton (afb. 21). Deze betonnen platen zijn tot ongeveer 60 tot 80 cm ingegraven in de grond. De betonnen platen onder de gevels hebben een breedte van 60 tot 115 cm, enkele binnenmuren zijn gefundeerd op smallere platen van ongeveer 35 cm breed. De gebouwen uit 1970, 1977 en 1995 zijn gebouwd met een paalfundering, oftewel met de toepassing van heipalen. De paalfundering bevindt zich onder de buitengevels en een enkele binnenmuur.

Afbeelding 21. Detail van de strokenfundering op de bouwtekening uit 1965.

3.2.3 Landschappelijke ontwikkeling

Aan het einde van de laatste ijstijd lag Venhuizen in een schaars begroeid landschap, waar in de loop van die ijstijd zand was afgezet. Geologisch gezien behoort deze zandafzetting tot de Formatie van Twente (Laagpakket van Wierden: dekzand).¹⁴ De top van deze pleistocene afzetting bevindt zich tussen de 14 en 10 meter –NAP. Na afloop van de ijstijd steeg de temperatuur en smolten de landijsmassa's waardoor de zeespiegel steeg. Hierdoor steeg ook de grondwaterspiegel en vormde zich veen (het Basisveen) op het dekzand. Dit Basisveen werd uiteindelijk afgedekt door wad- en kwelderafzettingen.

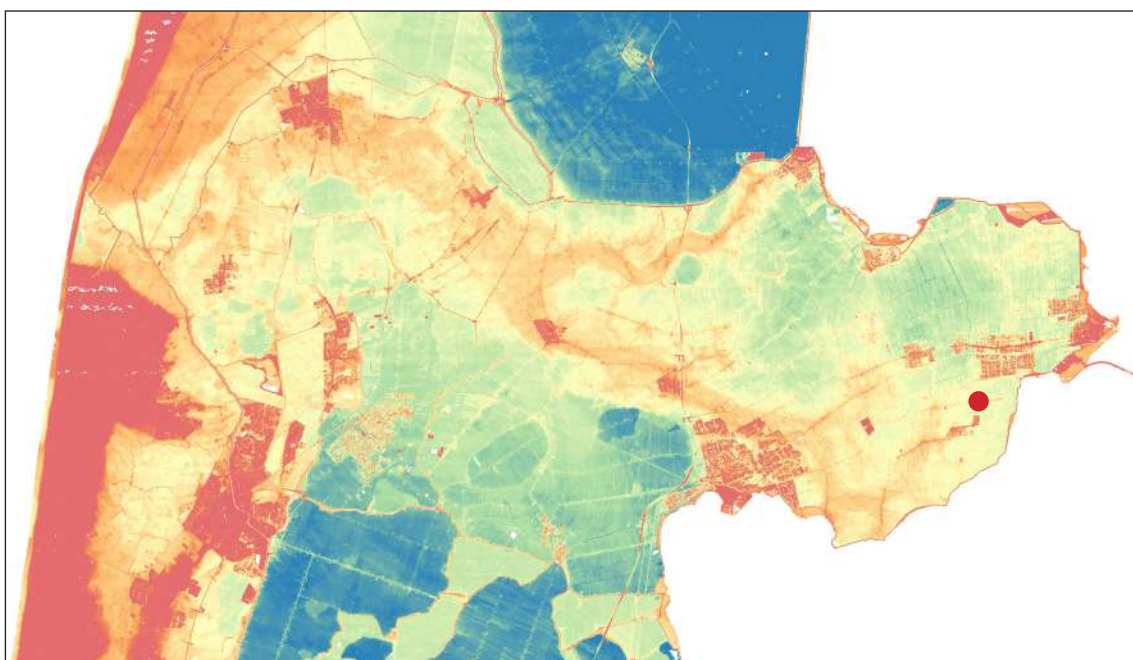
Tot circa 3800 voor Chr. was West-Friesland vrij toegankelijk voor de zee. De toenmalige kust bestond voornamelijk uit zandige wadplaten waartussen een groot aantal west-oost georiënteerde geulen lag. Meer landinwaarts gingen de zandige platen over in lagunes waarin klei werd afgezet. Een groot deel van West-Friesland lag in dit lagunaire gebied.¹⁵ De sedimenten die in deze periode zijn afgezet, worden gerekend tot de oudste afzettingen van de Beemster Afzettingen (voorheen Calais II en III, tegenwoordig: Laagpakket van Wormer).

Rond 3800 voor Chr. ontstonden aan de kust van Noord-Holland op de zandige wadplaten strandwallen die de kust langzaam afsloten. De zee kon vanaf deze periode alleen nog via enkele zeegaten in het achterland doordringen. Via het zeegat van Bergen drongen getijdengeulen West-Friesland binnen. Buiten de invloedsfeer van deze geulen vond geen sedimentatie plaats en vormde zich veen. Binnen de invloedsfeer van deze getijdengeulen vond afzetting van zand en klei plaats. Het grovere, zandigere materiaal sedimenteerde in en direct naast de geul. Het lichtere en kleiiger materiaal werd bij overstromingen verder van de geul afgezet.

¹⁴ Hoewel Nitg-TNO in 2000 (Weerts e.a., 2000; De Mulder e.a., 2003) een nieuwe lithostratigrafische indeling heeft ingevoerd, wordt in dit stuk ook de oude chronostratigrafische indeling, gebruikt door De Mulder/Bosch, weergegeven. Het Laagpakket van Wormer komt overeen met de Afzettingen van Calais, het Laagpakket van Walcheren met de Afzettingen van Duinkerken en het Hollandveen Laagpakket met het Hollandveen.

¹⁵ De Mulder/Bosch, 1982.

Tussen 3800 en 1400 voor Chr. verlegden de getijdengeulen enkele malen hun loop, waardoor de ondergrond van West-Friesland een zeer ingewikkelde opbouw heeft. Deze opbouw, en de geologische geschiedenis, is door De Mulder en Bosch ontrafeld en systematisch beschreven. Rond 2200 voor Chr. was in West-Friesland West nog slechts één grote west-oost georiënteerde geul aanwezig. Ter hoogte van Aartswoud splitste deze geul zich in een noordelijke en een zuidelijke tak.¹⁶ De noordelijke tak liep via Aartswoud in de richting van Abbekerk en Twisk, de zuidelijke tak volgt het tracé Spanbroek-Wognum-Schellinkhout-Wijdenes-Hem. Het plangebied ligt een stuk buiten het uiteinde van de zuidelijke tak, in een kweldergebied (afb. 22). De noordelijke tak verlandde vermoedelijk al rond 2100 jaar voor Chr., waardoor de zuidelijke tak de hoofdgeul werd. De afzettingen die in deze periode zijn afgezet, worden door De Mulder & Bosch gerekend tot het Hauwertcomplex laag C (voorheen Afzettingen van Calais IVb; tegenwoordig Laagpakket van Wormer). Ook in deze periode vond buiten de actieve geulen veenvorming plaats.

Afbeelding 22. Hoogtekaart van West-Friesland met de locatie van het plangebied (rode stip). De kreekkrug is duidelijk zichtbaar in oranje (bron: www.ahn.nl).

Rond 1500 voor Chr. sloot het zeegat van Bergen en werden de geulsystemen in West-Friesland minder actief. Na het droogvallen van de geulen vond als gevolg van differentiële inklinking van de verschillende afzettingen een omkering (inversie) van het reliëf plaats. De aanvankelijk laaggelegen kreekbeddingen en oevers zakten minder in dan de aanvankelijk hooggelegen kwelders.

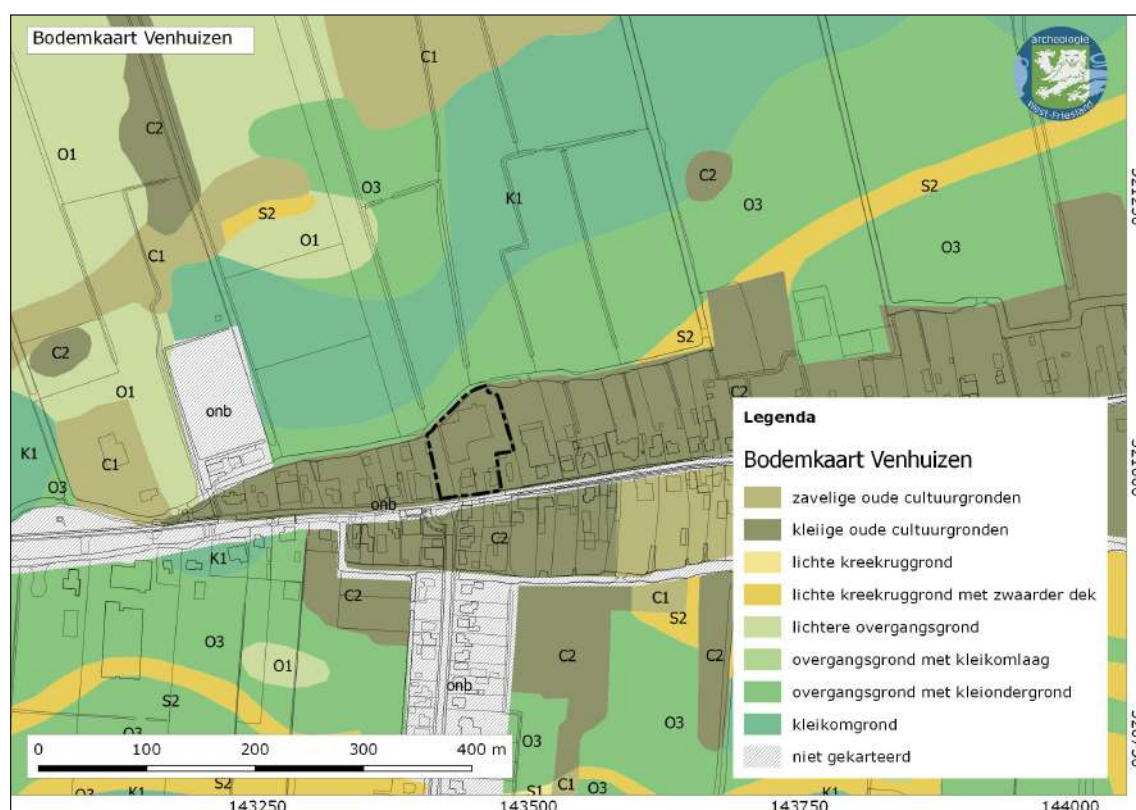
Buiten de actieve geulen had vanaf circa 3800 voor Chr. in heel West-Friesland continu veenvorming plaatsgevonden, waardoor grote veenkussens waren ontstaan. Op het moment dat de laatste actieve geulen verlandden, verdwenen ook deze onder een pakket veen. Op en rond de veenkussens waren alleen nog kleine veenstroompjes actief. Deze voerden het water uit de veenkussens af naar lager gelegen delen.

16 De Mulder & Bosch, 1982.

De bewoning in West-Friesland in de Midden- en Late-Bronstijd (1500 tot 800 voor Chr.) concentreerde zich op de flanken van deze geulruggen en op de kwelders.¹⁷ Het plangebied ligt in een kwelder gebied en hiervoor geldt een middelhoge verwachting voor sporen uit de Bronstijd.

Door toenemende vernatting werd West-Friesland rond 800 voor Chr. verlaten. Tot het ontstaan van de handelsplaats Medemblik omstreeks 700 na Chr. was het gebied vermoedelijk onbewoond.¹⁸

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de middeleeuwen en prehistorie. Op de bodemkaart van Venhuizen is zichtbaar dat het plangebied op kleiige oude cultuurgronden ligt (afb. 23). Dit zijn gronden die hier vanaf de Late Middeleeuwen zijn ontstaan door ophogingen. Onder de oude cultuurgronden kunnen goed bewaarde sporen uit de Bronstijd bewaard aanwezig zijn.

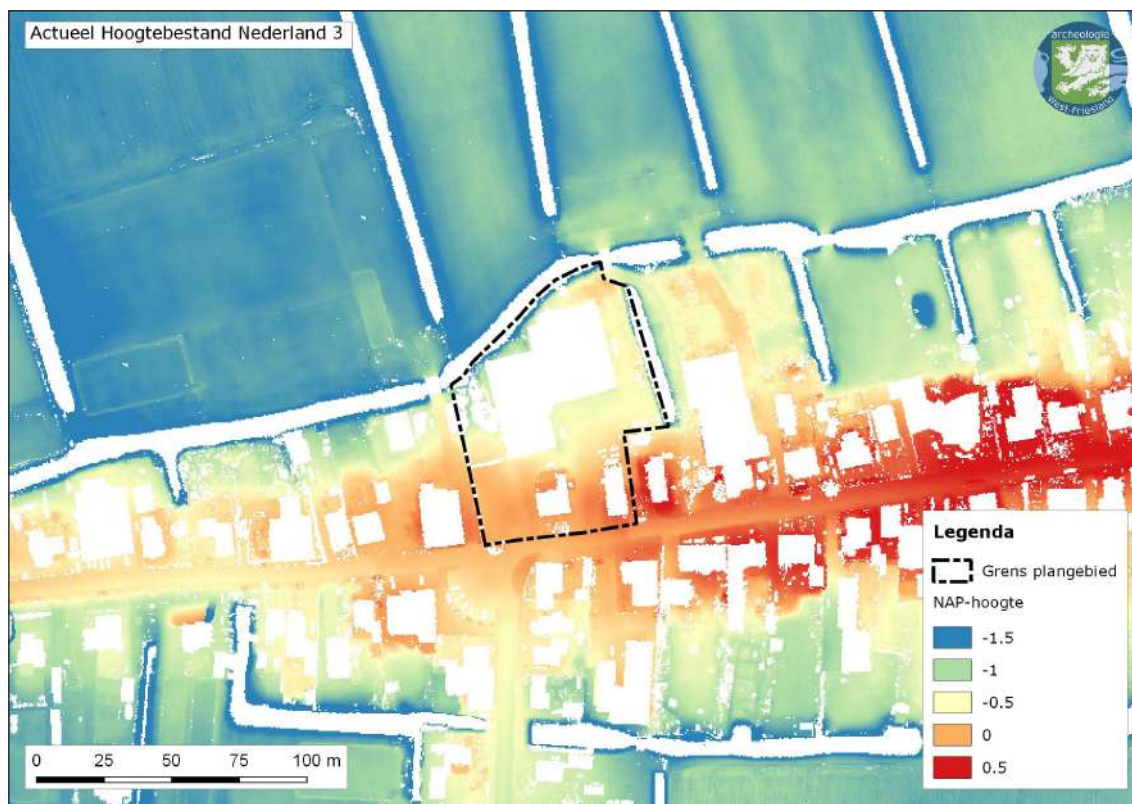
Afbeelding 23. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de bodemkaart van Venhuizen.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3) zijn langs de dorpslinten in West-Friesland vaak terpachtige constructies zichtbaar, die in verband kunnen worden gebracht met middeleeuwse bewoning. Op het AHN is zichtbaar dat met name het zuidelijk deel van het plangebied binnen het verhoogde dorpslint langs De Buurt valt (afb. 24). Ook het noordelijk deel van het plangebied ligt verhoogd ten opzichte van de weilanden ten noorden ervan. Dit is met name het geval aan de oostzijde van dit noordelijk deel. Dit kan samenhangen met de

17 IJzereef/Van Regteren Altena, 1991; Roessingh/Lohof, 2011.

18 Besteman 1990, 107.

spoorlijn die hier in de jaren 1913-1935 lag: ten behoeve van de spoorrails is het terrein aan deze zijde mogelijk iets opgehoogd.

Afbeelding 24. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de AHN (bron: www.ahn.nl).

Ten tijde van de ruilverkaveling zijn door dr. W.H. Metz luchtfoto's gemaakt van gediepploegde akkers.¹⁹ Op deze akkers waren op dat moment aanwezige sporen uit de Bronstijd duidelijk zichtbaar vanuit de lucht. Ten noorden van het plangebied zijn daarbij verschillende sporen gezien (afb. 25). Ten noordoosten van het plangebied konden op luchtfoto's daarnaast drie mogelijke grafheuvels worden aangewezen.

3.2.4 Bekende archeologische waarden

Aan de Buurt 5 heeft Archeologie West-Friesland in 2011 een archeologische begeleiding uitgevoerd (AWF project 347, Archisnummer 2349068100). Hierbij zijn onder meer middeleeuwse ophogingslagen aangetroffen, die niet nader gedateerd kunnen worden door het ontbreken van vondstmateriaal. Hiernaast zijn bewoningssporen vanaf de 17de eeuw aangetroffen. Het vondstmateriaal wees tevens op de aanwezigheid van bewoning in de 16de eeuw.²⁰

Bij verschillende onderzoeken in en rondom Venhuizen zijn daarnaast sporen uit de Bronstijd aangetroffen, zoals langs de Burgemeester J. Zijpweg en onder sporen uit de Nieuwe Tijd en Late Middeleeuwen aan de Westerkerkweg 36 (Archisnummer 2480700100).²¹

19 Metz 1993.

20 Gerritsen 2013.

21 Gerritsen 2017.

Afbeelding 25. Luchtfoto ter hoogte van het plangebied ten tijde van de ruilverkaveling. Rechts is de huidige bedrijfsbebouwing zichtbaar (20W-25-16 LU-DI1369).

Rondom het plangebied zijn een aantal losse vondstmeldingen bekend. Deze worden hieronder kort besproken.

Aan het depot in Hoorn zijn twee kratten met vondstmateriaal uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd geschonken (AWF vondstmelding 1597, Archisnummer 3284950100). Het merendeel van het materiaal dateert uit de 17de en 18de eeuw. De vondsten zijn afkomstig van adres Westerbuurt 6, vlakbij het plangebied.

In het weiland ten noorden van het plangebied is een detectorvondst gedaan door een particulier (AWF vondstmelding 1668, Archisnummer 4707812100). Het betreft een messing speld uit de Nieuwe Tijd met een afbeelding van een schip.

Ten oosten van het plangebied zijn aan De Buurt 104 bij de aanleg van een terras keramiek en tabakspijpen gevonden (AWF vondstmelding 1543, Archisnummer 3284748100). Onder de vondsten bevond zich onder andere een bord Noord-Hollands slibaardewerk uit 1611 met een afbeelding van Charitas. Het bord is gerestaureerd. In de tuin van De Buurt 104 zijn tussen 1992 en 2011 diverse aardewerkvondsten uit de Nieuwe Tijd gedaan (AWF vondstmelding 1616).

3.2.5 Bekende bodemverstoringen

De gebouwen van de autospuiterij zijn deels gefundeerd op een strokenfundering en deels op een paalfundering. Beide funderingen hebben een plaatselijke verstoring van het bodemarchief veroorzaakt. Doordat echter alleen de buitengevel en slechts een paar binnenmuren op deze wijze zijn gefundeerd, is de bodemverstoring echter relatief beperkt (afb. 26). Binnen de panden zal de bodem niet of nauwelijks zijn verstoord.

Afbeelding 26. Overzicht van de funderingen van de bedrijfsgebouwen op het achterterrein. In rood strokenfunderingen, in blauw paalfunderingen. In geel een vervuilde spot die in 1995 is gesaneerd.

In 1995 heeft een sanering plaatsgevonden op het terrein (zie afb. 26). Op deze locatie is tot een diepte van maximaal 2,8 meter onder maaiveld de bodem gesaneerd, waardoor het bodemarchief op deze plek verdwenen is.

Binnen het plangebied staat een trafo-huisje. Vanaf de straat liggen kabels richting de trafo en vanuit daar naar de autospuiterij. Op de locatie van de kabels is de bodem gedeeltelijk verstoord.

Aan de oostzijde van het plangebied lag tussen 1913 en 1935 een tramlijn. Het is de vraag of dit een verstoring van het bodemarchief heeft veroorzaakt. Meer waarschijnlijk is dat ter plaatse van de tramlijn de bodem is opgehoogd, om een geleidelijke overgang te creëren naar

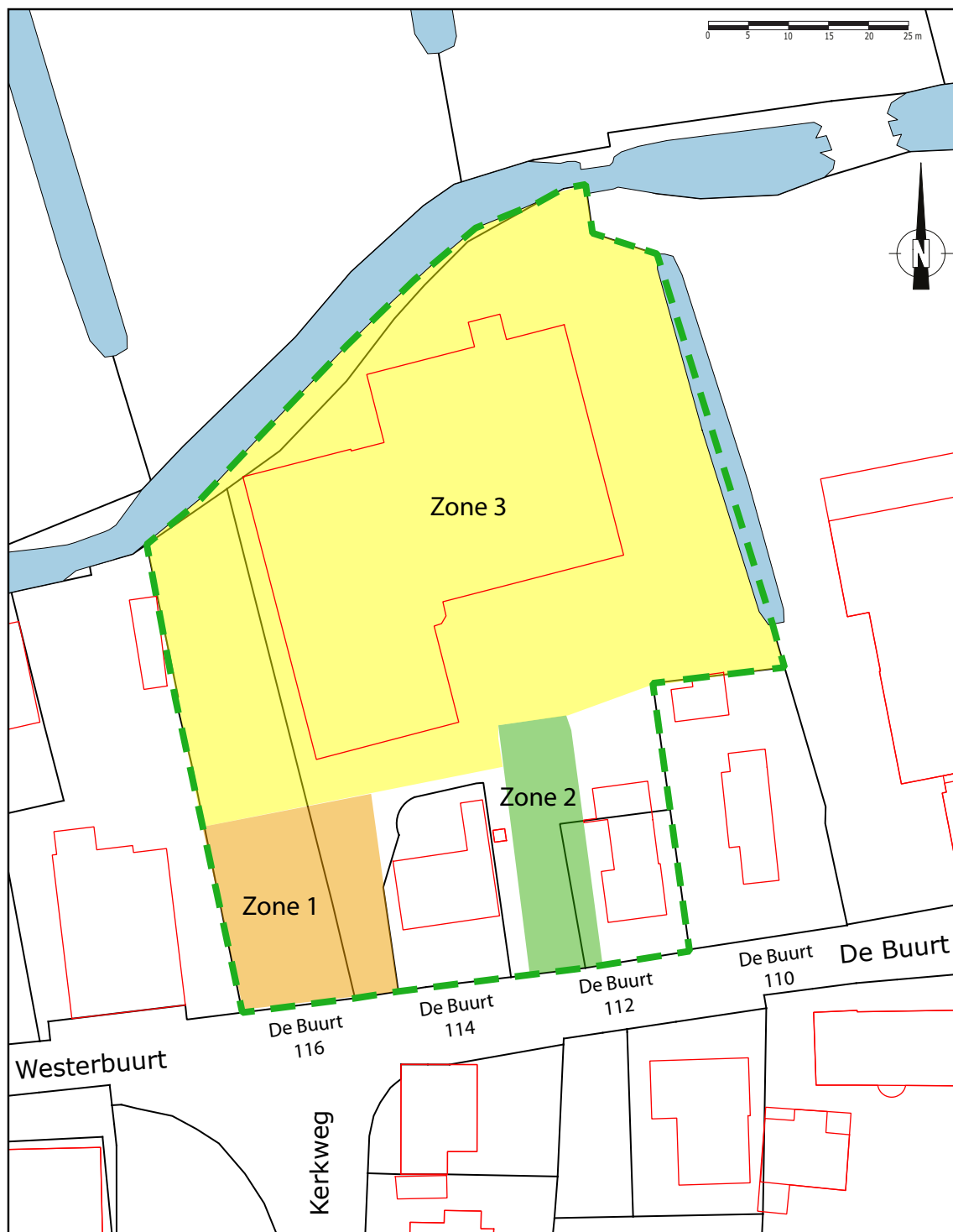
de hoger gelegen straat (De Buurt). Op de AHN is zichtbaar dat deze zijde van het terrein hoger ligt dan de westzijde.

In 1996 is het café op het perceel De Buurt 116 verbrand. De resten van het pand zijn hierna verwijderd en het is de vraag in hoeverre hierbij ook ondergrondse resten zijn verwijderd. Een mogelijkheid is dat tot maaiveld is gesloopt, een andere optie is dat de bodem op deze locatie tot een bepaalde diepte is omgezet.

4. Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de voorgaande gegevens kan een gespecificeerde archeologische verwachting worden opgesteld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in drie zones waar bodemroering zal plaatsvinden (afb. 27).

Voor alle zones geldt een hoge verwachting voor sporen uit de Bronstijd.

Afbeelding 27. Overzicht van de verwachtingszones binnen het plangebied.

Zone 1: nieuw te bouwen stolpboerderij

Op deze locatie is een nieuw te bouwen stolpboerderij met aan weerszijden een garage gepland. Deze nieuwbouw ligt deels op perceel De Buurt 116 en deels op perceel De Buurt 114. De perceelsgrens tussen beide percelen is al aanwezig op de oudste kadastrale kaart uit 1826. Deze perceelsgrens was oorspronkelijk vermoedelijk een sloot, die op zeker moment is gedempt. Beide percelen waren in 1826 onbebouwd, maar het is aannemelijk dat hier in een eerdere periode wel bebouwing heeft gestaan. Op de kaart van Dou uit 1651-1654 is bebouwing getekend en ook uit het feit dat De Buurt in 1826 een relatief smal perceel betrof, wijst op bebouwing in de periode hiervoor. Uit de AHN blijkt dat op deze locatie sprake is van een hoger gelegen deel, wat wijst op (middeleeuwse) ophogingen. Op het perceel De Buurt 116 is in 1839 een huis gebouwd, dat in 1870 is omgevormd tot café en vergroot met een achtergelegen kolfbaan. Het pand is in 1996 verbrand. De sloop van de resten van het pand heeft mogelijk een verstoring van het bodemarchief veroorzaakt.

Binnen deze zone kunnen de volgende sporen worden verwacht:

- ophogingslagen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.
- sporen van bebouwing uit de Middeleeuwen en 16de/17de eeuw, bijvoorbeeld vloeren, haardplaatsen, funderingen, kelders.
- waterputten en (afval)kuilen uit de Middeleeuwen en 16de/17de eeuw
- een sloot tussen de percelen De Buurt 114 en 116. Dit deel van de sloot, vlakbij de straat, is mogelijk al in de Middeleeuwen gedempt. Gedempte sloten kunnen veel vondstmateriaal bevatten.
- sporen van het huis uit 1839, dat in 1870 is omgevormd tot café met kolfbaan. Tevens kuilen met afval van het café.

Zone 2: toegangsweg, zuidzijde

Aan de westzijde van de toegangsweg zal een nutsstrook met kabels en leidingen worden aangelegd, zodat hier een sleuf moet worden gegraven. Ook de aanleg van de weg zelf kan een verstoring van het bodemarchief veroorzaken, afhankelijk van de ontgravingsdiepte. De nutsstrook is gepland ter plaatse van de oude perceelsgrens tussen De Buurt 112 en 114, zoals die op de oudste kadastrale kaart aanwezig is. Op het perceel De Buurt 112 stond tot 1950 een bakkerij. Het is waarschijnlijk dat dit perceel continu bebouwd is geweest vanaf de Middeleeuwen. Zone 2 ligt op de westzijde van het perceel. De bakkerij ligt grotendeels buiten deze zone.

Binnen deze zone kunnen de volgende sporen worden verwacht:

- ophogingslagen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.
- sporen van bebouwing uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, bijvoorbeeld vloeren, haardplaatsen, funderingen, kelders.
- waterputten en (afval)kuilen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.
- een sloot tussen De Buurt 112 en 114. Dit deel van de sloot, vlakbij de straat, is mogelijk al in de Middeleeuwen gedempt. Gedempte sloten kunnen veel vondstmateriaal bevatten.

Zone 3: achterterrein

Dit deel van het plangebied zal eeuwenlang in gebruik zijn geweest als weiland, moestuin of boomgaard. De verschillende percelen werden waarschijnlijk van elkaar gescheiden door sloten, die in verschillende fasen zijn gedempt. Aan de westzijde, op het perceel De Buurt

116, is in 1870 binnen deze zone een kolfbaan gebouwd. Dit pand is in 1996 verbrand. Aan de westzijde, op het perceel De Buurt 110, lag tussen 1913 en 1935 een trambaan. Bij de aanleg hiervan is mogelijk dit deel van het terrein opgehoogd.

Binnen deze zone kunnen de volgende sporen worden verwacht:

- ophogingslagen en bewoningssporen uit de Middeleeuwen. Later in de Middeleeuwen concentreerde de bebouwing zich direct langs de straat, maar in de ontginningsperiode werd ook verder weg van de straat gebouwd. In de Streek is bijvoorbeeld op meerdere locaties bewoning uit de 12de/13de eeuw vastgesteld op vele tientallen meters van het dorpslint af.
- waterputten en (afval)kuilen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd
- gedempte sloten. Gedempte sloten kunnen veel vondstmateriaal bevatten.
- sporen van de kolfbaan uit 1870.

5. Conclusie en advies

5.1 Conclusie

Naar aanleiding van de geplande nieuwbouw aan De Buurt 114-116 in Venhuizen is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. De geplande ontwikkeling behelst de bouw van tien woningen met garage/carport, de aanleg van een toegangsweg met nutsstrook en het graven van twee sloten.

Vlakbij het plangebied zijn sporen uit de Bronstijd gezien tijdens de ruilverkaveling. Op basis hiervan geldt een hoge verwachting voor deze periode.

De Buurt is een van de dorpslinten van Venhuizen die tijdens de ontginningsperiode in de Middeleeuwen is ontstaan. Het is door het ontbreken van archeologische gegevens op dit moment niet bekend wanneer de eerste huizen langs de as Westerbuurt-De Buurt-Oostergouw zijn gebouwd. Waarschijnlijk werd in de Middeleeuwen en 16de/17de eeuw binnen het plangebied gewoond. In de 19de eeuw bestond het plangebied uit vier percelen, waarvan bij aanvang van het kadaster twee percelen waren bebouwd. In een van deze twee panden bevond zich een bakkerij. In de loop van de 19de eeuw zijn alle vier percelen bebouwd. In een van de panden bevond zich vanaf 1870 een café met achtergelegen kolfbaan. Tussen 1913 en 1935 lag aan de oostzijde van het terrein een deel van de trambaan tussen Hoorn en Enkhuizen. De huidige bebouwing binnen het plangebied dateert uit de 20ste eeuw. Op basis van deze gegevens geldt een hoge verwachting voor sporen uit de Middeleeuwen (vanaf circa 1100) en Nieuwe Tijd.

5.2 Advies

Gezien de omvang van de geplande nieuwbouw en andere bodemingrepen (graven sloten, kabeltracé, mogelijke saneringen) en de hoge archeologische verwachting is een archeologisch onderzoek in het kader van de AMZ-cyclus vereist. Voor de verschillende zones gelden verschillende adviezen:

- Zone 1 en 2: in deze zones dient het archeologisch onderzoek te bestaan uit een archeologische opgraving. De omvang van deze opgraving is afhankelijk van de ontgravingsdiepte ter plaatse van de nieuw te maken toegangsweg en een eventuele sanering, maar zal in ieder geval de contour van de nieuwbouw (stolpboerderij) beslaan.
- Zone 3: voor deze zone wordt geadviseerd tot een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven. Afhankelijk van de resultaten van het IVO wordt besloten tot verder onderzoek van (delen van) zone 3 of het verder archeologisch vrijgeven van deze zone.

Als leidraad voor het archeologisch onderzoek dient een Programma van Eisen te worden opgesteld dat vervolgens aan het bevoegd gezag ter goedkeuring wordt voorgelegd.

Archeologie West-Friesland kan een dergelijk onderzoek uitvoeren, maar het kan ook door een gecertificeerd archeologisch bedrijf worden uitgevoerd. De kosten van een dergelijk onderzoek zijn, conform de Erfgoedwet (hoofdstuk 9 § 1), voor rekening van de initiatiefnemer.

Na het opgraven van de archeologische waarden kan de voorgenomen ingreep worden vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.

Archeologie West-Friesland verzoekt om spoedig overleg te plegen met de ontwikkelaar om afspraken over het vervolgtraject te maken (M.H. Bartels, 06-30468593).

6. Literatuur

Alterra 2009. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000*. Alterra, Wageningen. Geraadpleegd op 31 januari 2018 via PDOK.

Archeologie West-Friesland, 2016. *Kwaliteitshandboek van de Archeologische Dienst Gemeente Hoorn/West-Friesland*. Gemeente Hoorn, Hoorn.

Besteman, J.C., 1990. 'North Holland AD 400-1200: turning tide or tide turning?' in J.C. Besteman, J.M. Bos & H.A. Heidinga (eds.), *Medieval Archaeology in the Netherlands. Studies presented to H.H. van Regteren Altena*, Assen/Maastricht, 91-120.

Burck, P. du, 1955. De Bodemgesteldheid van de gemeente Venhuizen. *Stiboka-rapport* 406. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gerritsen, S., 2013. *Een langhuis aan de Tocht, de archeologische begeleiding aan De Buurt 5 in Venhuizen, gemeente Drechterland*. West-Friese Archeologische Rapporten 47.

Gerritsen, S., 2017. *Een laatmiddeleeuws huispodium langs de Westerkerkweg. Archeologisch onderzoek aan Westerkerkweg 36 in Venhuizen, gemeente Drechterland*. West-Friese Archeologische Rapporten 104.

Groot, A.S., de & C.M. Soonius, 2020. Archeologische Quickscan. De Buurt 114-116, Venhuizen, gemeente Drechterland. AWF-Adviesnummer 20181. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

IJzereef, G.F. & J.F. van Regteren Altena, 1991. Nederzettingen uit de Midden en Late Bronstijd bij Andijk en Bovenkarspel. In: Fokkens, H. & N. Roymans. *Nederzettingen uit de Bronstijd en de Vroege IJzertijd in de Lage Landen*. Nederlandse Archeologische Rapporten 13, Amersfoort.

Kadastraal Minuutplan 1826, Gemeente Venhuizen en Hem, Sectie F, genaamd Noordpolder, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Metz, W.H., 1993. *Luchtfoto-Archeologie in Oostelijk West-Friesland. Mogelijkheden en resultaten van archeologische Remote Sensing in een verdwijnend prehistorisch cultuurlandschap*. Academisch Proefschrift, Universiteit van Amsterdam.

Mulder, E.F.J. de & J.H.A. Bosch, 1982. *Holocene stratigraphy, radio-carbon datings and palaeogeography of central and northern North-Holland (The Netherlands)*. Mededelingen Rijks Geologische Dienst 36(3): 111-160.

Provincie Noord-Holland, 2010. Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2017. Provinciale Ruimtelijke Verordening maart 2017. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Roessingh, W. & E. Lohof, 2011. *Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen- Kadijken*. ADC-monografie 11. ADC Archeoprojecten, Amersfoort.

Soonius, C.M., A.S. de Groot & M.H. Bartels, 2019. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Drechterland. *West-Friese Archeologische Notities 44*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Vos, P. & S. de Vries 2013: 2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0). Deltares, Utrecht. Op 20-04-2017 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Vos, P. & S. de Vries 2013. 2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0). Deltares, Utrecht. Op 20-04-2017 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
IVO	Inventariserend Veld Onderzoek
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NITG	Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen
OAT	Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer
TNO	Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
WFA	Westfries Archief

ISSN: 2468-3280 (print)
ISSN: 2665-9379 (online)